

ව්‍යාපාර සඳහා වූ උපකාරක සේවා මුදල හා බැරක

AAT අදියර I
BEN - ව්‍යාපාර පරිසරය

තරංග ජයනන්ද
B.Sc. (Business Administration) Sp. (USJP)

JMC Jayasekera Management Centre (Pvt) Ltd
Pioneers in Professional Education

65/2A, Chittampalam Gardiner Mawatha, Colombo 02 | T: +94 112 430451 | E: info@jmc.lk | F: +94 115 377917

ව්‍යාපාර සඳහා වූ උපකාරක සේවා මුදල් හා බැංකු

තරංග ජයනන්ද

උපකාරක සේවා

ව්‍යාපාර සිය නිෂ්පාදිත අවසාන පාරිභෝගිකයා දක්වා නියමිත ප්‍රමාණයෙන්, නියමිත මිලට හා නියමිත ස්ථානයේදී ලබා දීම සඳහා උපකාර කරගන්නා සියළුම සේවාවන් ව්‍යාපාර උපකාරක සේවාවන් වේ.

බැංකු හා මූල්‍ය සේවාවන්/රක්ෂණය/සන්නිවේදනය සහ ප්‍රවාහනය යනාදිය උපකාරක සේවාවන් යටතට ගැනේ.

මුදල්

භාණ්ඩ හා සේවා හුවමාරුවේදී පොදුවේ පිළිගන්නා ඕනෑම දෙයක් මුදල් ලෙස නිර්වචනය කල හැකිය. මෙහිදී ප්‍රධානතම අවශ්‍යතාවය වන්නේ විනිමය මාධ්‍යයක් ලෙස ජනතාව විසින් එය පිළිගනු ලැබීමකි.

මුදල් භාණ්ඩ හා සේවා මිලදී ගැනීම සඳහා ගෙවීම් මාධ්‍යයක් වශයෙන් භාවිතා කරන අතර පූර්ණ ද්‍රවශීලතාවයකින් යුත් වත්කමක් ද වේ.

©JMC vLearning

මුදල් විකාශනය/හුවමාරු මාධ්‍යයේ විකාශනය

1. භාණ්ඩ හුවමාරු යුගය

- භාණ්ඩයකට භාණ්ඩයක් හුවමාරු වීම සිදු වූ අතර එහිදී මුදල් භාවිතා නොවීය. නමුත් මෙම භාණ්ඩ හුවමාරුව වෙළඳාමේ ආරම්භය ද සනිටුහන් කරයි

2. ද්‍රව්‍ය මුදල් භාවිතා කිරීම

- භාණ්ඩ හුවමාරු යුගයේ පැවති දුර්වලතා හේතුවෙන් හුවමාරු මාධ්‍ය ලෙස ඉක්මනින් නශ්‍ය නොවන විවිධ ද්‍රව්‍ය මුදල් ලෙස භාවිතා කිරීම (දුම්කොළ, ඇත්දළ, සිප්පි කටු, සහල්)

3. ලෝහ මුදල් භාවිතා කිරීම

- ද්‍රව්‍ය භාවිතයේ පැවති දුෂ්කරතා නිසා තඹ, යකඩ, රිදී වැනි ලෝහ වර්ග මුදල් ලෙස භාවිතා කෙරුණි. පසුකාලීනව ද්‍රව්‍යමය අගයක් සහිත රන්කාසි භාවිතා විය ඒවා පූර්ණ මුදල් ලෙස හඳුන්වන ලදී

©JMC vLearning

4. කාසි හා නෝට්ටු භාවිතා කිරීම

- වර්තමානයේදී භාවිතා කරන කාසි හා නෝට්ටු වේ

5. බැංකු මුදල් භාවිතා කිරීම

- ඉල්ලුම් තැන්පතු

6. ආසන්න මුදල් භාවිතා කිරීම

- ඉල්ලුම් තැන්පතු

7. ආදේශක මුදල් භාවිතා කිරීම

- ස්ථාවර තැන්පතු/පොරොන්දු නෝට්ටු/භාණ්ඩාගාර ඩිල්පත්

8. විද්‍යුත් මුදල් භාවිතා කිරීම

- ණයපත්/හරපත්/විද්‍යුත් මුදල් පසුම්බිය

©JMC vLearning

9. ජාල මුදල් භාවිතා කිරීම

- අන්තර්ජාලය හරහා ගනුදෙනු සිදු කිරීමට යොදාගන්නා මුදල් (Network Money/Cyber Money)

10. ව්‍යාකූල මුදල් භාවිතා කිරීම

- ව්‍යාකූල තාක්ෂණය මගින් සිදුකරන ගනුදෙනු සඳහා ගෙවීම් කළ හැකි අන්තර්ජාල වෙළෙඳපොළ හෝ අන්තර්ජාල අවකාශය තුළ භාවිතාවන මුදල්.

©JMC vLearning

හොඳ මුදලක පැවතිය යුතු ලක්ෂණ

- පොදු පිළිගැනීම/සාර්ව ප්‍රතිගෘහීතාවය
- කුඩා ඒකක වලට බෙදීමට හැකි වීම
- කල් තබා ගත හැකි වීම
- ගෙන යාමේ පහසුව
- පහසුවෙන් හඳුනාගතගත හැකිවීම/සමජාතීය වීම
- පහසුවෙන් අනුකරණය කිරීමට නොහැකි වීම
- සුලභ හෝ දුලභ නොවීම
- නාමික අගය ද්‍රව්‍යමය අගයට වඩා වැඩි වීම
- නිතර නිතර අවලංගු වීම් වලට භාජනය නොවීම
- වටිනාකමේ ස්ථායීතාවය.

©JMC vLearning

මුදලේ කාර්යයන්

1. විනිමය මාධ්‍යයක් ලෙස කටයුතු කිරීම

- භාණ්ඩ හා සේවා හුවමාරු වීමේ දී අතරමැදියෙකු වශයෙන් ක්‍රියාකිරීම වේ හැතහොත් ඕනෑම භාණ්ඩයක් හෝ සේවාවක් සඳහා මුදල් ද, මුදල් ඕනෑම භාණ්ඩයක් හෝ සේවාවක් සඳහා ද හුවමාරු කරගත හැකි බවයි

2. වටිනාකමේ මිනුමක් ලෙස කටයුතු කිරීම

- කිසියම් භාණ්ඩයක් හෝ සේවාවක් හෝ ඕනෑම දෙයක් අගය කිරීමේදී මුදල් භාවිතා කිරීම මෙහි අදහසයි. මෙම මිනුම මිල ලෙස හඳුන්වන අතර මිල හේතුවෙන් ගිණුම් තැබීම පහසු වී ගිණුම් ඒකකයක් ලෙස කටයුතු කිරීමට හැකි හැකියාව ලැබී ඇත

©JMC vLearning

3. විලම්භිත ගෙවුම් මාධ්‍යයක් ලෙස කටයුතු කිරීම

- අනාගත මුදල් ගෙවීමක් සඳහා වර්තමානයේ ගිවිස ගත හැකි බවයි. එනම් ණය ගණුදෙනු සිදුකිරීම සඳහා යොදාගත හැකි බවයි

4. වටිනාකමේ සන්නිධියක් ලෙස කටයුතු කිරීම

- පුද්ගලයින්ට සිය ධනය රැස්කර තබාගතහැකි මාධ්‍යයක් ලෙස මුදල් කටයුතු කරන බව මින් අදහස් වේ. එනම් අනෙකුත් වත්කම් වලින් ධනය රැස් කිරීම වෙනුවට ඒවා මුදල් බවට පත් කර රැස්කර තබාගත හැකිය. කාසි හා නෝට්ටු ක්ෂය නොවේ, යල් නොපහී, විශාල ඉඩකඩක් අවශ්‍ය නොවේ, ද්‍රවශීලතාවයෙන් ඉහලය.

©JMC vLearning

මුදල් කාර්යයන්හි වැදගත්කම

1. විනිමය මාධ්‍යයක් ලෙස කටයුතු කිරීම

- භාණ්ඩ හුවමාරු ක්‍රමයේ පැවති දුර්වලතා ඉවත් වීම
- හුවමාරුව පහසු වීම හා කාර්යක්ෂම වීම
- විශේෂීකරණයට හා ශ්‍රම විභජනයට මග පෑදීම
- ආර්ථිකයේ නිෂ්පාදන කටයුතු ප්‍රසාරණය වීම

2. වටිනාකමේ මිනුමක් ලෙස කටයුතු කිරීම

- ආර්ථික ගණුදෙනු ගිණුම්ගත කිරීමට හැකියාව ලැබීම
- භාණ්ඩ හා සේවා වල වටිනාකම සැසඳිය හැකි වීම
- ආර්ථිකයේ ගණුදෙනු පහසු වීම
- ආර්ථිකයේ සම්පත් කාර්යක්ෂමව බෙදීමට හැකි වීම

©JMC vLearning

3. විලම්භිත ගෙවුම් මාධ්‍යයක් ලෙස කටයුතු කිරීම

- අනාගතයේ කරන ගෙවීම් මැනිය හැකි වීම
- පොලිය සහිතව ණය බේරුම් කිරීම
- අනාගත ගෙවීම් පිළිබඳව වාර්තා තබා ගැනීමේ පහසුව
- ව්‍යාපාරික කටයුතු හා පාරිභෝගික ජීවන තත්ත්වය වර්ධනය වීම
- ණය ගණුදෙනු සිදුකළ හැකි වීම

4. වටිනාකමේ සන්නිධියක් ලෙස කටයුතු කිරීම

- සුර්ණ ද්‍රවශීලතාවයක් පැවතීම
- මුදල් ශේෂ ලඟ තබා ගැනීමේ පහසුව
- නග්‍රය නොවීම හෙවත් යල් නොපැනීම
- මූල්‍ය නොවන වත්කම් වල වෙළෙඳපොල මිල අවිනිශ්චිතතා වැඩි වුවද මුදල් වල වීම තත්ත්වය අවම වීම.

©JMC vLearning

විවිධ මුදල් වර්ග

ව්‍යවහාර මුදල් (Currency)

- රටක මූල්‍ය අධිකාරිය (ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව) විසින් වරට ප්‍රධාන මුදල් ඒකකය යටතේ නිකුත් කරනු ලබන කාසි හා නෝට්ටු මින් අදහස් කරයි නීත්‍යානුකූල වලංගු මුදල් හා ප්‍රඥප්ති මුදල් යන නම්වලින්ද මේවා හඳුන්වයි

ආසන්න මුදල් (Near Money)

- ව්‍යවහාර මුදල් මෙන් (100%) ද්‍රවශීල නොවුවත් පහසුවෙන් හා චිතරම් මූල්‍ය අලාභයක් නොවීද කෙටි කාලයකින් මුදල් බවට පරිවර්තනය කරගත හැකි මුදල් මින් අදහස් කරයි. ඉතිරිකිරීම් හා ස්ථාවර තැන්පතු, භාණ්ඩාගාර බිල්පත්, ණයකර, තැන්පතු සහතික ආදී කෙටිකාලීන බිල්පත් ආදිය අයත් වේ

(ආසන්න මුදල් විනිමය මාධ්‍යයක් ලෙස කටයුතු නොකරයි)

බැංකු මුදල් (Bank Money)

- වාණිජ බැංකුවල පංගම ගිණුම්වල ඇති මුදල් ශේෂ හෙවත් ඉල්ලුම් තැන්පතු යනුවෙන්ද හඳුන්වන මේවා වෙක්පත් ආධාර කරගෙන ගනුදෙනුවල දී භාවිතා කරයි

©JMC vLearning

ගමය මුදල් (Implicit Money)

- මුදලකින් ඉටු කරනු ලබන කාර්යය ඉටු ඉටුකිරීමට ව්‍යවහාර මුදල් වෙනුවට භාවිතා කරන භෞතික නොවන මුදල් වේ. යම් මධ්‍යම ආයතනයක් හරහා විවිධ පුද්ගලයින් ගිණුම් පවත්වා ගනිමින් හුවමාරුවක් අවශ්‍ය වන විට හර කිරීම් හා බැර කිරීම් මගින් හුවමාරුව සිදු කරයි. ආසන්න මුදල්, විද්‍යුත් මුදල් හා බැංකු මුදල් උදාහරණ ලෙස දැක්විය හැක

විද්‍යුත් මුදල් (Electronic Money/ E- Money)

- භෞතික මුදල් විද්‍යුත් ක්‍රමයට ගබඩා කර තබාගෙන ගනුදෙනු කිරීමත් සමග එහි වටිනාකම අඩුවන ආකාරයට සකස් කරන ලද විද්‍යුත් කාඩ්පත් හෝ මෘදුකාංග වේ

විද්‍යුත් මුදල් පසුම්බිය (E- Purse)

- විවිධ කාර්යයන් සඳහා යොදා ගත හැකි (Smart Card) ලෙස හදුන්වනු ලබන ප්ලාස්ටික් මුදල් වර්ගයකි. එක් අතකින් ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් කාඩ්පතක් වන මෙය තවත් අතකින් ණය කාඩ්පතකි. 1998 දී මුලින්ම මහජන බැංකුව මෙය හදුන්වා දෙන ලදී

©JMC vLearning

විද්‍යුත් සංඥා මුදල් (Digi Cash)

- නිවෙස් වල ඇති පරිගණක යන්ත්‍ර මගින් විද්‍යුත් ක්‍රමයකට ගෙවීම් කළ හැකි මුදල් විශේෂයකි පුද්ගලයෙකුට සත්‍ය මුදල් ගෙවීමෙන් විද්‍යුත් සංඥා මුදල් ලබාගත හැකි අතර මෙය විද්‍යුත් මුදල් වල තවත් සංවර්ධන අවස්ථාවකි (ශ්‍රී ලංකාව තුළ තවම මෙය ප්‍රචලිතව නැත)

ජාල මුදල් (Network Money/ Cyber Money)

- අන්තර්ජාලය මගින් සිදු සිදුකරන ගනුදෙනු වලදී ගෙවීම් සඳහා යොදා ගනු ලබන මෘදුකාංග විශේෂ ජාල මුදල් වේ උදා: (Next card)

කළු මුදල් (Black Money)

- ඉපයූ මාර්ගය හෙළි කළ නොහැකි, පුද්ගලයන් විසින් ඒකරාශී කරගෙන ඇති මුදල් වන අතර බොහෝ විට මෙම මුදල් උපයන ලද මූල්‍ය හිඟි විරෝධී වේ

විකල මුදල් (Damage Money)

- විවිධ හේතු මත වනම් ඉරිම, පලුදුවීම, බොද වීම වැනි දෑ නිසා ප්‍රයෝජනයට ගත නොහැකි මුදල් වේ.

©JMC vLearning

මූල්‍ය පද්ධතිය

කිසියම් ආර්ථිකයක මූල්‍ය තීරණ ක්‍රියාත්මක කිරීම හා බැඳුණු සියලු කොටස්වල එකතුව මූල්‍ය පද්ධතිය ලෙස හඳුන්වන අතර එහි සිදු කෙරෙන වැදගත්ම කාර්යය වන්නේ මූල්‍ය අතරමැදිකරණයයි.

ආර්ථිකයක් තුළ සිටින අරමුදල් අතිරික්ත පාර්ශ්වයන්ගෙන් අරමුදල් ලබාගෙන ඒවා අරමුදල් උණ පාර්ශ්ව වෙත ලබා දීම මූල්‍ය අතරමැදිකරණය ලෙස හැඳින්වේ.

මූල්‍ය පද්ධතියක සංයුතිය හෙවත් සැකැස්ම

මූල්‍ය පද්ධතියක් විවිධ ඒකක වලින් සමන්විත වන අතර ශ්‍රී ලංකාවේ මූල්‍ය පද්ධතිය තුළ පහත සඳහන් ආයතන හා උපකරණ නියාමන අධිකාරීන් අයත්ය.

- මූල්‍ය ආයතන
- මූල්‍ය වෙළෙඳපොළ
- මූල්‍ය උපකරණ
- මූල්‍ය යටිතල පහසුකම්/ ගෙවීම් පද්ධති
- ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව හා අනෙකුත් නියාමන අධිකාරීන්.

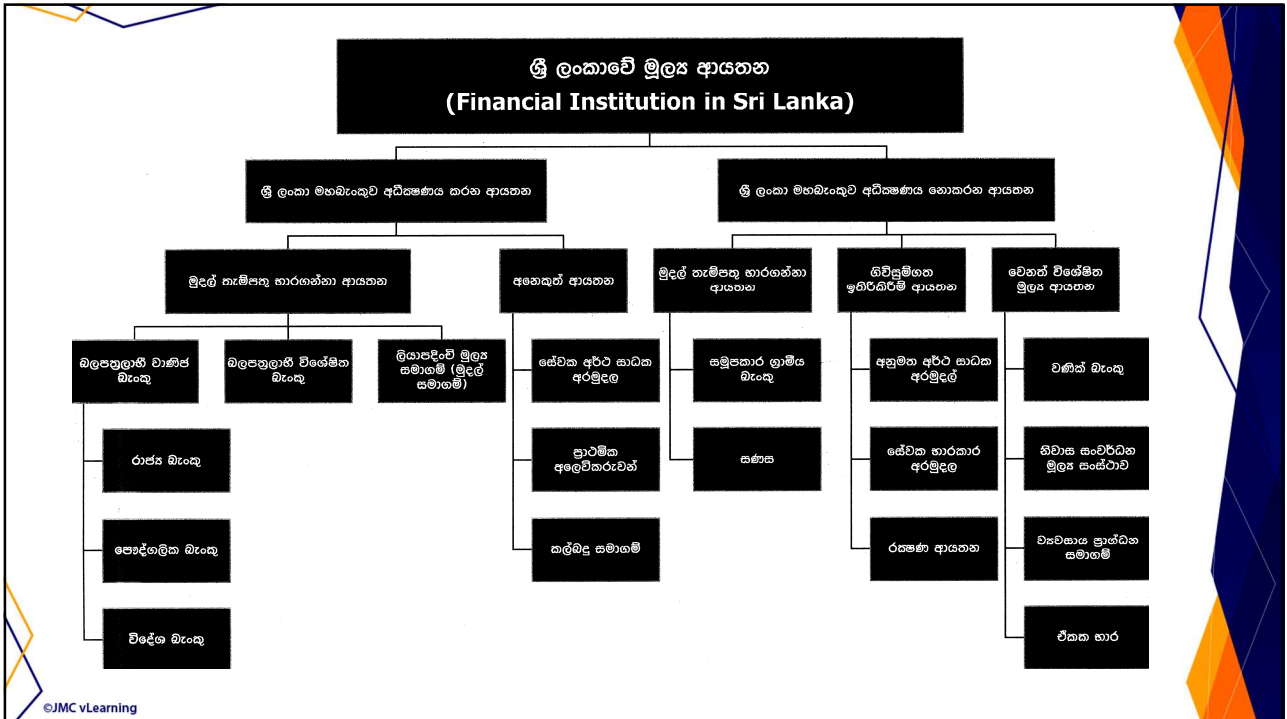
©JMC vLearning

ශ්‍රී ලංකාවේ මූල්‍ය ආයතන

රටක මූල්‍ය වෙළෙඳපොළ තුළ ක්‍රියාත්මක වන බැංකු හා බැංකු නොවන සියලුම ආයතන මූල්‍ය ආයතන ලෙස හඳුන්වා දිය හැකිය. වෙනත් ලෙසකින් කිවහොත් මූල්‍ය කටයුතු වල නිරත වන මූල්‍ය අතරමැදියන් මේ යටතට ගැනේ.

ශ්‍රී ලංකාවේ මූල්‍ය ආයතන පිළිබඳ මහබැංකු වර්ගීකරණය

©JMC vLearning

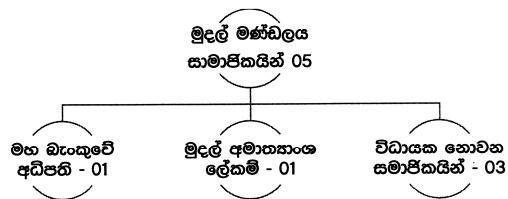
ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

ශ්‍රී ලංකා මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා රජයේ නියෝජිතයකු ලෙස ක්‍රියා කරනු ලබන කේන්ද්‍රීය ආයතනය මහ බැංකුව ලෙස හැඳින්විය හැකිය. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව 1949 අංක 58 දරන මූල්‍ය පනත යටතේ 1950 අගෝස්තු 28 දින ආරම්භ කරන ලදී.

මහ බැංකුවේ සංවිධාන කටයුතු සිදු කරනු ලබන්නේ මුදල් මණ්ඩලය මගින් වන පරිපාලනය කළමනාකරණය සම්බන්ධයෙන් වගකීම් ඇත්තේ එම මුදල් මණ්ඩලයටයි

මුදල් මණ්ඩලයේ සංයුතිය

මහ බැංකුවේ අරමුණු

2002 වර්ෂයේ සිදු කරන ලද නවීකරණයට අනුව මුදල් හිඟි පහත සංශෝධනය කිරීම තුළින් මහ බැංකුවේ අරමුණු විධිමත් කෙරුණි. ඒ අනුව මෙතෙක් පැවැති බහුවිධ අරමුණු වෙනුවට පහත සඳහන් ප්‍රධාන අරමුණු ද්විත්වය ප්‍රකාශයට පත් කරන ලදී

01. ආර්ථික හා මිල ස්ථායීතාව

දේශීය මුදල (රුපියල) අගය ස්ථාවරව තබා ගැනීම හෙවත් සුරක්ෂිත කිරීම මිල ස්ථායීතාව ලෙස සැලකිය හැකිය

චිනම් රටක සාමාන්‍ය මිල මට්ටම ඉහළ හා පහළ යාමට නොදී ස්ථාවර මට්ටමක පවත්වා ගැනීම තුළින් උද්ධමන, අවධිමනයන්ගෙන් තොරව ආර්ථිකය පවත්වා ගැනීම මෙහි අපේක්ෂාවයි

ආර්ථිකය හොඳින් ක්‍රියාත්මක වීමට නම් ආර්ථික හා මිල ස්ථායීතාව වැදගත් වන අතර මෙය රැඳී පවතින්නේ සාර්ව ආර්ථික තත්ත්වයන් මතය.

©JMC vLearning

02. මූල්‍ය ක්‍රමයේ ස්ථායීතාව

ශ්‍රී ලංකාවේ මූල්‍ය පද්ධතියේ සුරක්ෂිතතාව ඇති කිරීම හා ස්ථායීතාවයන්ට චල්ල විය හැකි තර්ජන හඳුනාගැනීම හා ඒවා අවම කිරීම තුළින් මූල්‍ය ක්‍රමය ශක්තිමත් කිරීම මහ බැංකුවේ අරමුණකි. මේ සඳහා 2007 ජනවාරි මස සිට මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතා දෙපාර්තමේන්තුවක්ද පිහිටුවන ලදී.

මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතා දෙපාර්තමේන්තුවේ කාර්යයන්

- ආරම්භක අවස්ථාවේදීම මූල්‍ය පද්ධතියට වන අවදානම් හඳුනාගැනීම
- මූල්‍ය අස්ථායීතාව වැළැක්වීම සඳහා හිචාරණ හා ප්‍රතිකාරක ප්‍රතිපත්ති යෝජනා කිරීම
- අර්බුද අවස්ථාවන්හි ගනු ලබන පියවරයන් අසාර්ථක වන විට ඒවා විසඳීමට සහාය වීම.

©JMC vLearning

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ කාර්යයන්

- මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිය මෙහෙයවීම
- විනිමය අනුපාතික ප්‍රතිපත්තිය මෙහෙයවීම
- ශ්‍රී ලංකාවේ ව්‍යවහාර මුදල් නිකුතුව හා බෙදා හැරීම
- ශ්‍රී ලංකාවේ නිල විදේශ සංචිත කළමනාකරණය
- බැංකු, මූල්‍ය, සමාගම් හා ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන්ට බලපත්‍ර ලබා දීම, නියාමනය හා අධීක්ෂණය
- මහ බැංකුවේ පියවීමේ ගිණුම් පවත්වාගෙන යන මූල්‍ය ආයතන වලට නිශ්කාශන හා පියවීම් පහසුකම් ලබා දීම
- රජයේ ආර්ථික උපදේශකයා, බැංකුකරු හා මූල්‍ය නියෝජිතයා ලෙස කටයුතු කිරීම

©JMC vLearning

- නියෝජ්‍යත්ව කටයුතු
 - රාජ්‍ය ණය පාලනය
 - විදේශ විනිමය පාලනය
 - සේවක අර්ථසාධක අරමුදල කළමනාකරණය හා පාලනය
 - කුඩා පරිමාණ මූල්‍යකරණ වැඩසටහන් සහ ග්‍රාමීය ණය යෝජනා ක්‍රම පිළිබඳ මූලික ආයතනය ලෙස කටයුතු කිරීම.

©JMC vLearning

ජාතික ගෙවීම් පද්ධතිය (National Payment System)

මූල්‍ය ගනුදෙනු කරන පුද්ගලයන්, මූල්‍ය ආයතන ඇතුළු ව්‍යාපාරික ආයතන මෙන්ම අනිකුත් සංවිධාන වලට තම ගනුදෙනු මුදලින් පියවීම සලසාලන ක්‍රියාවලිය හා එය සිදු කිරීමට අවශ්‍ය ආයතනික සහ නීතිමය රාමුව ඇතුළත් රටේ සමස්ත ගෙවීම් පද්ධතිය ජාතික ගෙවීම් පද්ධතියක් ලෙස හඳුන්වනු ලැබේ.

මූල්‍ය ක්‍රමයේ කාර්යක්ෂමතාව වැඩි දියුණු කිරීමේ හා විධිමත් කිරීමේ අරමුණින් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් (2004) වර්ෂයේදී ආරම්භ කර ඇති සිව් වැදෑරුම් ප්‍රතිසංස්කරණයන්

- තත්කාලීන දළ පියවීම් ක්‍රමය හඳුන්වා දීම
- රජයේ සුරැකුම්පත් සඳහා වන නිර්ලේඛන සුරැකුම්පත් ක්‍රමය සහ මධ්‍යම සුරැකුම්පත් ක්‍රමය හඳුන්වා දීම
- මහ බැංකුවේ පොදු ලෙජර පද්ධතිය ස්වයංක්‍රීයකරණය කිරීම
- මහ බැංකුවේ ජාත්‍යන්තර කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුවේ ඉදිරි කාර්යාලීය ගනුදෙනු කළමනාකරණ පද්ධතිය හඳුන්වා දීම

©JMC vLearning

තත්කාලීන දළ පියවීම පද්ධතිය

මූල්‍ය ආයතන අතර සිදුවන වැඩි වටිනාකමකින් යුත් ගනුදෙනු සහ ඉතා හදිසි ගනුදෙනු ක්ෂණිකව, පහසුවෙන් හා විශ්වාසයෙන් යුක්තව සිදු කිරීමට ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව හඳුන්වාදුන් නවීන විද්‍යුත් ගෙවීම් හා පියවීම් පද්ධතිය තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධතිය ලෙස හඳුන්වයි.

තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධතියේ සහභාගිකරුවන්

- ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව
- බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු
- රාජ්‍ය සුරැකුම්පත් පිළිබඳ ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන්
- සේවක අර්ථසාධක අරමුදල

©JMC vLearning

තත්කාලීන දළ පියවීම් ක්‍රමයක් මගින් එහි සහභාගිකරුවන්ට අත්කරගත හැකි වාසි

- ක්ෂණිකව අරමුදල් හුවමාරුව
- මහ බැංකුව සමඟ වෙක්පත් මගින් ගනුදෙනු කිරීම නැවතීම නිසා පෙර සිදු වූ අපහසුතාවයන් මගහැරීම
- ගනුදෙනු සමඟ කාල පමාවක් නොමැති හෙයින් ද්‍රවශීලතා කළමනාකරණයේ ප්‍රගතියක් ඇති වීම
- පිරිවැටුම හා ගනුදෙනු වල ප්‍රමාණය විශාල වීමෙන් වාසි ඇතිවීම
- ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව මගින් පොලී රහිතව සපයනු ලබන ද්‍රවස තුළ ලබා දෙන ද්‍රවශීලතා පහසුකම් ලබා ගත හැකි වීම.

©JMC vLearning

තත්කාලීන දළ පියවීම් ක්‍රමයක් මගින් මහජනතාවට අත්වන වාසි

- වෙක්පත් භාවිතය අඩු වීම
- කලට වේලාවට ප්‍රති පාර්ශ්වයන්ගෙන් ලැබිය යුතු මුදල් ලබා ගැනීමට හැකි වීම
- ඉතා හදිසි ගෙවීම් කාල පමාවකින් තොරව සිදු කළ හැකි වීම.

තත්කාලීන දළ පියවීම් ක්‍රමය ඉදිරි දින සඳහා වූ ගනුදෙනු සිදු කරන ආකාරය

සහභාගීවන ආයතන වල ඉදිරි දින දහයක් දක්වා වන කාලයක් තුළ පියවීමට ගිවිසගෙන ඇති ගනුදෙනු අනාගතයේ දී පියවීම් පිණිස තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධතිය විසින් ධාර ගනු ලබයි.

තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධතිය ගනුදෙනු සඳහා විවෘත කොට තබන කාල සීමාව සෑම වැඩ කරන දිනකම උදේ 8 සිට සවස 5 දක්වා ගනුදෙනු සඳහා විවෘතව ඇත.

©JMC vLearning

තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධතියේ ගනුදෙනුවක් අවලංගු කරන ආකාරය

පද්ධතිය තුළ ගෙවීමක් පියවීමෙන් පසුව එම ගනුදෙනුව ගෙවා අවසන් වූ ලෙස සලකන අතර ගනුදෙනු පිළිබඳව කිසිම වෙනසක් ඉන්පසු කළ නොහැකිය. නිවැරදි කිරීමක් සිදුකළ හැක්කේ ගෙවීම් ලබන ආයතන වලට පමණි. තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධතිය තුළ ගෙවීමක් පියවීමට පෙර ගෙවීම් උපදෙස් ලබාදුන් බැංකුවට එම ගෙවීම් උපදෙස් අවලංගු කිරීමට හැකියාවක් ඇත.

ලංකා සෙකුර්

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් මධ්‍යම සුරැකුම්පත් තැන්පතු ක්‍රමය නමින් විද්‍යුත් මාර්ගයෙන් රජයේ සුරැකුම්පත් ලියාපදිංචි කර තබාගත හැකි පරිගණක ක්‍රමයක් පවත්වාගෙන යනු ලබයි එය ලංකා සෙකුර් නමින් හැඳින්වේ

බුදුසර් වර්ක්ස්ටේෂන්

නිර්ලේඛන සුරැකුම්පත් ක්‍රමයට සහභාගි වන සෑම ආයතනයකටම මධ්‍යම සුරැකුම්පත් තැන්පතු ක්‍රමය තුළ ඇති තොරතුරු ලබාගැනීම සඳහා පහසුකම් සලසා ඇති ක්‍රමය බුදුසර් වර්ක්ස්ටේෂන් ලෙස හැඳින්වේ

©JMC vLearning

ජගත් අන්තර් බැංකු මූල්‍ය සන්නිවේදන සංගමය

සාමාජික බැංකු අතර ජාත්‍යන්තර වශයෙන් මූල්‍ය ගනුදෙනු ඉතා ඉක්මනින් පහසුවෙන් හා වඩා නිවැරදිව හුවමාරු කර ගැනීම සඳහා භාවිත කරන දුරකථන ජාල සේවාවකි

මෙහි සාමාජිකත්වය දරන ආයතන වලට ලොව පුරා පවත්නා සියලුම මූල්‍ය වෙලඳපොලවල් ආවරණය කරන නවීනතම තාක්ෂණය මත පදනම් වූ සන්නිවේදන සේවාවක් සැපයීමේ අරමුණින් පවත්වාගෙන යනු ලබන ලාභ අරමුණු කර නොගත් සමුපකාර සංගමයකි

මෙය තත්කාලීන දළ පියවීම් ක්‍රමය සහ නිර්ලේඛන සුරැකුම්පත් පියවීමේ ක්‍රමය අතර පණිවිඩ හුවමාරුව නැතහොත් සන්නිවේදන මාධ්‍ය ලෙස ක්‍රියා කරනු ලබන ඒකකයයි.

ලංකා සෙට්ල්

තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධතිය හා ලේඛන රහිත සුරැකුම්පත් තැන්පතු පද්ධතිය එක්ව ගත් කළ එය හැඳින්වීමට යොදනු ලබන නාමය ලංකා සෙට්ල් ලෙස හැඳින්වේ.

©JMC vLearning

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව පොලී රහිතව "ද්‍රවස තුළ ලබා දෙන ද්‍රවශීලතා පහසුකම"

මහ බැංකුව විසින් රාජ්‍ය සුරැකුම්පත් සුරැකුමක් වශයෙන් තබාගෙන පොලී රහිතව තත්කාලීන පියවීමේ පද්ධතියට සහභාගි වන්නන් සඳහා ද්‍රවස තුළ ම නැවත ගෙවා දැමිය යුතු ලෙස ලබා දෙන ණය පහසුකම මින් අදහස් කරයි

සහභාගී වන ආයතන ප.ව. 3.15 ට පෙර ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවට තම ද්‍රවශීලතා පහසුකම නැවත අයකර ගැනීමට හැකිවන සේ තම පියවුම් ගිණුම්වල ප්‍රමාණවත් මුදලක් තැබිය යුතු අතර විවැනි මුදලක් නොතිබුණහොත් ද්‍රවස ඇතුළත ලබා දෙන ද්‍රවශීලතා පහසුකම නැවත අයකර ගැනීම පිණිස ඇපයට තබා ඇති සුරකුමින් වල හිමිකම මහ බැංකුවට හිමිවේ.

©JMC vLearning

ද්‍රවස තුළ ලබා දෙන ද්‍රවශීලතා පහසුකම හඳුන්වාදීමේදී මහ බැංකුව අවධානය යොමු කරන කරුණු

- මහ බැංකුව තම මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාත්මක කිරීමට බලපෑමක් නොවීම
- මහ බැංකුවට මෙම මූල්‍ය පහසුකම ලබා දීම නිසා ණය හා වෙනත් අවදානම් ඇති නොවීම
- තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධතිය තුළ ගනුදෙනු ඉතාමත් සුමට මෙන්ම ක්ෂණිකව කිරීමට අවශ්‍ය අරමුදල් ලබාදීම
- ද්‍රවස තුළ ගෙවීම් පියවීම සඳහා බැංකුවට මුදල් ලබා ගැනීමට දැඩි පරිශ්‍රමයක් දැරීම හෝ ඉහළ පොලියක් වැනි පිරිවැයක් වළක්වාලීම
- මුදල් ලබා ගැනීමට සුරැකුම්පත් වැනි තම වත්කම් අලෙවි කිරීමට සිදුවීමෙන් බැංකු සහ ප්‍රාථමික වෙළඳුන්ගේ ශේෂ පත්‍රවල සුරැකුම්පත් වටිනාකමට ඇති විය හැකි බලපෑම අවම කිරීම.

©JMC vLearning

බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු

ජංගම ගිණුම් පවත්වාගෙන යන ඕනෑම බැංකුවක් බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකුවක් ශ්‍රී ලංකාවේ ආරම්භ කරන සෑම වාණිජ බැංකුවක්ම ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ මුදල් මණ්ඩලයෙන් බලපත්‍රයක් ලබාගත යුතු බැවින් ඒවා බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු ලෙස හැඳින්වේ

නැතහොත් ජංගම ගිණුම් ඇතුළු අනෙකුත් තැන්පත් ගිණුම් පවත්වාගෙන යාම හා මුදල් මැවීමට හැකියාව ඇති විදේශ විනිමය ගනුදෙනු වල යෙදෙන මූල්‍ය ආයතන විශේෂය බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු ලෙස හඳුන්වයි

වාණිජ බැංකු හා සම්බන්ධ වන ප්‍රධාන පාර්ශ්ව

- අරමුදල් සැපයුම්කරුවන් හෙවත් බැංකු වල මුදල් ආයෝජනය කරන තැන්පතු හිමියන්
- ණය හිමියන්
- කොටස් හිමියන්

©JMC vLearning

වාණිජ බැංකුවල අරමුණු

වාණිජ බැංකුවක් ලාභ ඉපැයීමේ අරමුණින් පවත්වාගෙන යයි. එහෙත් ඉහළ ලාභයක් අත්පත් කරගැනීමට නම් විදිනෙදා කටයුතු කරගෙන යාමේදී තැන්පත්කරුවන්ගේ අවශ්‍යතා මෙන්ම සිය ගනුදෙනුකරුවන්ගේ අවශ්‍යතා ද ඉටු කළ යුතුය. මේ නිසා වාණිජ බැංකුවක් තම ලාභය අත්පත් කර ගැනීමට යාමේ දී එකිනෙක ගැටෙන අරමුණු දෙකක් සාක්ෂාත් කර ගැනීමට සිදුව ඇත

01.ද්‍රවශීලතාවය ආරක්ෂා කර ගැනීම

ද්‍රවශීලතාවය යනු වාණිජ බැංකුවකට විදිනෙදා ගනුදෙනු වලට මුහුණ දීමේ හැකියාවයි. ගනුදෙනුකරුවන් තුළ බැංකුව කෙරෙහි විශ්වාසය තහවුරු කිරීම සඳහා ඉල්ලු විට මුදල් ආපසු ගෙවීම සඳහා සංවිතයක් පවත්වා ගත යුතුය

වාණිජ බැංකුවක ද්‍රවශීල වත්කම්

අතැති මුදල්	මහ බැංකුවෙන් අය විය යුතු ශේෂ
විදේශ ව්‍යවහාර මුදල්	භාණ්ඩාගාර බිල්පත්

©JMC vLearning

02. ලාභදායීත්වය වර්ධනය

ලාභදායීත්වය වර්ධනය යනු වාණිජ බැංකුව ආයෝජනයට ප්‍රමාණවත් ඉපයීමක් ලැබීමට ඇති හැකියාවයි. ඒ සඳහා ද්‍රවශීලී නොවන වත්කම් පවත්වා ගැනීම සිදු කරයි

වාණිජ බැංකුවකට ලාභය අවශ්‍ය වීමට හේතු

- කොටස්කරුවන්ට ප්‍රමාණවත් ගෙවීමක් කිරීමට
- අනාගත වර්ධනයට
- තරඟයට සාර්ථකව මුහුණ දීමට

වාණිජ බැංකුවල ඇති ද්‍රවශීලීතාව ආරක්ෂා කර ගැනීම හා ලාභදායීත්වය යන ද්විත්ව අරමුණු එකිනෙක ගැටෙන සුළුය. එනම් ලාභදායීත්වය සහ ද්‍රවශීලීතාව අතර ඇත්තේ ප්‍රතිලෝම සම්බන්ධයකි. ද්‍රවශීලීතාවය ආරක්ෂා කරගෙන මහජන විශ්වාසය දිනා ගැනීමට කටයුතු කරන්නේ නම් ලාභදායීත්වය අඩු වන අතර ලාභදායීත්වය වැඩි කිරීමට නම් ද්‍රවශීලීතාව අඩුකොට ආයෝජනය කෙරෙහි නැඹුරු විය යුතුය. එවිට විදිනෙදා කටයුතු අඩපණ වී මහජන විශ්වාසය ගිලිහී යනු ඇත. එබැවින් වාණිජ බැංකු තම වත්කම් ව්‍යුහය සකස් කර ගැනීමේදී ලාභ ඉපයීම් හා ද්‍රවශීලීතාවය පවත්වාගැනීම යන අරමුණු අතර තුල්‍යයක් ඇති කර ගැනීම සිදුකළ යුතුය.

©JMC vLearning

වාණිජ බැංකුවක මූලික කාර්යයන්

වාණිජ බැංකුවක මූලික කාර්යයන් හෙවත් සේවා ප්‍රධාන කොටස් දෙකක් යටතේ දැක්විය හැකිය.

තැන්පතු ආශ්‍රිත සේවා

ණය ආශ්‍රිත සේවා

ඉහතින් ප්‍රධාන සේවා දෙකක් දැක්වුවද එම ප්‍රධාන සේවා දෙකට අමතරව නියෝජිත සේවා සැපයීමද වාණිජ බැංකුව විසින් සිදු කරනු ලබයි. ඒ අනුව වාණිජ බැංකුවක් සපයන සේවා ප්‍රධාන කාර්යයන් හතරක් යටතේ මෙසේ දැක්විය හැකිය.

01. මහජනතාවගේ තැන්පතු භාරගැනීම හා සම්බන්ධ සේවා

- ජංගම ගිණුම්, ඉතිරි කිරීමේ ගිණුම්, ස්ථාවර තැන්පතු යනාදිය මගින් තැන්පත් රැස් කිරීම
- ගණුදෙනුකරුවන්ගේ ගිණුම්වලට අතර තැන්පත් හුවමාරු කිරීම

©JMC vLearning

02. ණය අයිරා සහ අත්තිකාරම් ලබා දීම

- කෙටි, මැදි හා දිගුකාලීන ණය පහසුකම් සැපයීම
- ක්ෂණික, ස්ථාවර බැංකු අයිරා පහසුකම් සැපයීම
- අත්තිකාරම් පහසුකම් සැපයීම.

03. නියෝජිත සේවා සහ ආයෝජන බැංකු සේවා

- ගනුදෙනුකරුවන්ගේ නමින් ලාභාංශ බලපත්‍ර, අයපත් රැස්කිරීම
- ගනුදෙනුකරුවන් නමින් ස්ථාවර නියෝග ක්‍රියාත්මක කිරීම
- මිල කළ සමාගම් වල කොටස් නිකුත් කළමනාකරණය
- මූල්‍ය උපදේශන සේවා සැපයීම
- භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර පිළිපත් මිලදී ගැනීම හා විකිණීම යනාදී සේවා.

©JMC vLearning

04. පොදු උපයෝගීතා සේවා සැපයීම

- බැංකු අණකර හා ගෙවුම් ඇණවුම් නිකුත් කිරීම හා මාරු කිරීම
- ණයවර ලිපි නිකුත් කිරීම
- උකස් සේවා සැපයීම
- කල්බදු සේවා සැපයීම
- ණයපත් හරපත් වැනි විද්‍යුත් මුදල් නිකුත් කිරීම
- විදේශ විනිමය ගනුදෙනු සඳහා පහසුකම් සැපයීම
- සුරක්ෂාගාර පහසුකම් සැපයීම.

©JMC vLearning

ජංගම ගිණුම්/ඉල්ලුම් තැන්පතු

බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකුවල පවත්වාගෙන යනු ලබන වෙක්පත් මගින් ගෙවීම් කිරීමට ගිණුම් හිමියාට හැකියාව ලැබෙන ගිණුම් වේ. මෙම ගිණුම් ශේෂය මත පොළී හිමි නොවන අතර, වෙක්පත් ගාස්තු හා බැංකු ගාස්තු බැංකුව විසින් අය කරනු ලබයි.

ජංගම ගිණුම් වර්ග

- ව්‍යාපාරික ජංගම ගිණුම්
- පෞද්ගලික ජංගම ගිණුම්

©JMC vLearning

ජංගම ගිණුම් හිමියෙකුට ලැබෙන ප්‍රතිලාභ

- වෙක්පත් මගින් ගෙවීම් කළ හැකි වීම
- බැංකුව අයිරා පහසුකම් ලබා ගත හැකි වීම
- ප්‍රේෂණ පහසුකම් ලබා ගත හැකි වීම
- නිත්‍ය නියෝග මත ගෙවීම් කළ හැකි වීම
- ගිණුම් වාර්තා ලබා ගත හැකි වීම
- විශ්වාසවන්තභාවය පිළිබඳ ලිපි හිකුත් කරවා ගත හැකි වීම
- ඕනෑම අවස්ථාවක මුදල් තැන්පත් කිරීම හා ආපසු ගැනීම කළ හැකි වීම.

©JMC vLearning

ඉතිරි කිරීමේ ගිණුම්

ජනතාවගේ ඉතිරි කිරීමේ පුරුද්ද ඇති කිරීමේ පරමාර්ථයෙන් හා ගනුදෙනුකරුවන්ගේ මුදල් ඉතිරි කිරීමේ අරමුණෙන් මෙම ගිණුම් විශේෂය හඳුන්වා දී ඇත. ගිණුම් හිමියාට තැන්පත් ශේෂය හා කාලය පදනම් කරගෙන පොලියක් හිමිවෙයි. ගිණුමට ඕනෑම වේලාවක මුදල් තැන්පත් කළ හැකි අතර ආපසු ගිණුමේ ඇති මුදල් ගැනීමටද හැකියාවක් ඇත. පාස් පොතක් ගිණුම් හිමියාට බැංකුවෙන් නිකුත් කරනු ලබන අතර හරපත් භාවිතයෙන් ද ගනුදෙනු කළ හැකිය.

ස්ථාවර තැන්පතු

නිශ්චිත කාලයක් සඳහා නිශ්චිත මුදල් ප්‍රමාණයක් තැන්පත් කොට නිශ්චිත පොලියක් ලබා ගැනීමට තැන්පත්කරුට හැකි වන සේ ආරම්භ කළ හැකි ගිණුම් විශේෂයකි. ස්ථාවර තැන්පතුවක් සඳහා කාඩ් පතක් හිමි වන අතර ඉතිරි කිරීමේ තැන්පතුවක ශේෂයට ගෙවන පොලියට වඩා වැඩි පොලියක් ස්ථාවර තැන්පතුවකට හිමිවේ. කල් පිරීමට ප්‍රථම කෙටි දැනුම් දීමකින් මුදල් නැවත ගිණුම් හිමියාට ලබා ගැනීමට හැකියාව ඇති අතර එවැනි අවස්ථාවකදී හිමි වන්නේ සාමාන්‍ය ඉතිරි කිරීම් සඳහා ගෙවන පොලී ප්‍රතිශතයයි.

©JMC vLearning

කාලීන තැන්පතු

මෙම තැන්පතුව ස්ථාවර තැන්පතු ගිණුමට සමාන වේ. එහෙත් වෙනසකට ඇත්තේ නිශ්චිත කල් පිරීමක් දක්නට නොමැති අතර වරින් වර මුදල් තැන්පත් කිරීමට ඇති හැකියාවයි.

වාණිජ බැංකු විසින් ලබා දෙන මුදල් ණය

වාණිජ බැංකු විසින් ලබා දෙන මුදල් ණය ද ව්‍යාපාරික ණය හා පාරිභෝගික ණය ලෙස ප්‍රධාන කොටස් දෙකකි

- ව්‍යාපාරික ණය ලෙස හඳුන්වන්නේ පුද්ගලයකුට හෝ ආයතනයකට සිය ව්‍යාපාරික කටයුතු සඳහා කෙටි, මැදි හා දිගුකාලීන වශයෙන් ණය සැපයීමයි
- පාරිභෝගික ණය යනු පුද්ගලයකුට වත්කම් මිලට ගැනීම, හදිසි ආපදාවලදී, උත්සවවලදී ආදී ලෙස පුද්ගලික කටයුතු සඳහා සපයනු ලබන ණයයි
- ඇප සුරැකුම් පත් තැබිය යුතු වීම ණයක් ලබා ගැනීමේ දී සිදුවිය හැක්කකි. ඒවා ද දේපල ඇප හා පුද්ගල ඇප වශයෙන් වර්ග දෙකකි.

©JMC vLearning

දේපල ඇප වශයෙන් පිළිගන්නා ඇප සුරැකුම්

- ඉතිරි කිරීමේ හා ස්ථාවර තැන්පතු
- ජීවිත රක්ෂණ ඔප්පු
- රජයේ සුරැකුම්පත්
- නිශ්චල දේපල
- වාණිජ පත්‍රිකා/කොටස් සහතික.

මූල්‍ය ආයතන විසින් ණය සැපයීමේ දී අනුගමනය කරනු ලබන ක්‍රියා පිළිවෙළ

- ණය ඉල්ලුම්පත සම්පූර්ණ කර බැංකුවට ඉදිරිපත් කිරීම
- ණය ඉල්ලුම්කරු පිළිබඳ ගවේෂණය
- ණය ඉල්ලුම් පත්‍රය ඇගයීම
- අදාළ ණය මුදල ලබා දීම.

©JMC vLearning

වාණිජ බැංකුවල අනෙකුත් සේවා

බැංකු අණකර නිකුත් කිරීම

කිසියම් වූ පුද්ගලයෙකු වෙනුවෙන් යම් මුදල් ප්‍රමාණයක් තැන්පතු ලෙස බාරගෙන වෙනත් පුද්ගලයෙකුට එම මුදල ගෙවීම පිණිස බැංකුව එකඟ වෙමින් නිකුත් කරන අණකරය මින් අදහස් කරයි. අණකරයේ සඳහන් මුදල් ප්‍රමාණය ආදායකයාට ගෙවීම මෙමගින් සහතික කෙරේ

සුරක්ෂිතභාර පවත්වාගෙන යාම

පුද්ගලයන්ගේ හා ව්‍යාපාර ආයතන වල වටිනා භාණ්ඩ, වැදගත් ලිපි ලේඛන ආරක්ෂා කරදීම වෙනුවෙන් බැංකු විසින් විශේෂිත සේප්පු විශේෂයක් හඳුන්වා දෙනු ලබයි. මේවා ඉතාම ආරක්ෂිත වන අතර පුද්ගලයන් විසින් මෙම සේප්පු කුලියට ගෙන තම රත්‍රන්, මුතු මැණික්, ඔප්පු වැනි වටිනා ලියකියවිලි ආදිය තැන්පත් කොට පවත්වාගෙන යයි

©JMC vLearning

බැරැක්කු ඇපකර ලිපි නිකුත් කිරීම

සිය ගනුදෙනුකරුවන්ට ඔවුන්ගේ ඉල්ලීම් පරිදි ඔහුගේ මූල්‍ය තත්ත්වය පිළිබඳ සහතිකයක් බාහිර පාර්ශ්වයන් වෙත නිකුත් කරනු ලබයි. රේගුවට, විදේශ ආනයනකරුගේ බැරැක්කුවට ආදිය මේවා නිකුත් කිරීම් හිදසුන් වේ

වෙක්පත් උපලබ්ධි කිරීම/අයපත් උපලබ්ධි කිරීම

ජංගම ගිණුම් හිමියෙකුට ලැබෙන වෙක්පත්, බැරැක්කු අණකර, මුදල් ඇණවුම් ආදිය රැස්කොට ගනුදෙනුකරුගේ ගිණුමට බැර කිරීමට බැරැක්කුවට බාරදිය හැකිය. වෙක්පත් බැරැක්කු ගත කිරීම උපලබ්ධි කිරීම ලෙස හඳුන්වන අතර සියලුම දෑ ගිණුමට රැස්කිරීම බැරැක්කුවට ලබාදීම අයපත් උපලබ්ධි කරදීම ලෙස සලකයි

ස්ථාවර නියෝග ඉටු කිරීම

තම ගනුදෙනුකරුවන්ගේ විවිධ ගෙවීම් ඉටුකිරීමට බැරැක්කුව වෙත ලබාදිය හැකිය. මාසික ගෙවල් කුලිය, ණය වාරිකය නිත්‍ය ගෙවීම් ගෙවීමට බැරැක්කුව ඇප කැප වී සිටී

මුදල් ප්‍රේෂණය කිරීම

විශේෂයෙන් විදේශයක සිටින පුද්ගලයකුට මුදල් පැවරීම මෙන්ම විදේශයක සිටින පුද්ගලයන්ගෙන් ලැබෙන මුදල් රැස් කර දීම වැනි සේවා වාණිජ බැරැක්කු ඉටුකරනු ලබයි. මුදල් ප්‍රේෂණ විදේශයක සිට රැස් කෙරෙන විට ආමුඛ ප්‍රේෂණ නමින්ද විදේශයකට මුදල් යැවීම ප්‍රතිමුඛ ප්‍රේෂණ නමින්ද හඳුන්වයි

ණයවර ලිපි නිකුත් කිරීම

විශේෂයෙන්ම ණයවර ලිපි නිකුත් කරනු ලබන්නේ ආනයනකරුගේ බැරැක්කුව අපනයනකරුගේ බැරැක්කුව වෙතයි. එනම් ආනයන ආනයනකරු අපනයනකරුට මුදල් ලබාදෙන බවට සහතික වෙමින් මෙය නිකුත් කරයි

කොටස් ප්‍රාරක්ෂණය

සමාගමක් කොටස් නිකුත් කිරීමේ දී අවම සහභාගී මුදල් නොලැබේය යන අවදානම රක්ෂණය කිරීම මෙහිදී සිදුවේ

විදේශ විනිමය මිලදී ගැනීම සහ විකිණීම

විදේශ මුදලින් කටයුතු කරන ගනුදෙනුකරුවන්ට අවශ්‍ය කෙරෙන විදේශ විනිමය මිලට ගැනීමක් ඔවුන්ට අවශ්‍ය විදේශ විනිමය විකිණීමත් වාණිජ බැංකු විසින් ඉටුකරන සේවයකි

නියෝජිත සේවා

සිය ගනුදෙනුකරුවන් වෙනුවෙන් විවිධ කාර්යයන්හිදී නියෝජිතයකු ලෙස වාණිජ බැංකු ඉදිරිපත්වේ. බොහෝ විට වෙළෙඳ ගිවිසුම් වලදී තම ගනුදෙනුකරුවකු වෙනුවෙන් නියෝජිතයකු ලෙස කටයුතු කිරීම හිඳසුනකි

උකස් සේවා

විශේෂයෙන්ම ස්වර්ණාභරණ ආදිය ඇපයට තබාගෙන ගනුදෙනුකරුවන්ට අවශ්‍ය මුදල් අඩු පොලී අනුපාතයක් යටතේ ලබාදීම වාණිජ බැංකු විසින් සිදු කරන සුවිශේෂී සේවාවකි

දුරකථන බැංකු සේවා

සිය ගනුදෙනුකරුවන් බැංකුව වෙත නොගොස් දුරකථනය භාවිතා කිරීමෙන් වාණිජ බැංකු සේවා ඉටුකර ගැනීමට හැකිවන සේ පහසුකම් සැලසීම මින් සිදු කෙරේ

කල්බදු සේවා

චිනම් ව්‍යාපාරවලට අවශ්‍ය ස්ථාවර වත්කම් කල්බදු ක්‍රමයට ලබා ගැනීමට අවශ්‍ය මූල්‍ය පහසුකම් සැපයීම සේවාවක් ලෙස සිදු කරයි

මංගත බැංකුකරණය

තම පෞද්ගලික පරිගණකය මගින් අන්තර්ජාලය හරහා සිය බැංකුවේ වෙබ් අඩවියට පිවිස රහස් අංකයක් භාවිත කර ස්වයංක්‍රීය බැංකු පහසුකම් ලබාගැනීම මෙහි අදහසයි. මෙයට විද්‍යුත් බැංකුකරණය, ගෘහස්ථ බැංකුකරණය යනාදී නම් ද යෙදේ

ස්වයංක්‍රීය බැංකු සේවා

අන්තර්ජාලය, ජංගම දුරකතනය හෝ පෞද්ගලික පරිගණක භාවිතයෙන් බැංකු සේවා බැංකු වෙත නොගොස් ලබා ගැනීමට අවස්ථාව සැලසීම සඳහා බැංකු විසින් හඳුන්වා දී ඇති සේවාවන්වල එකතුවකි.

බැංකු අයිරා

තමාගේ ජංගම ගිණුමේ ශේෂය ඉක්මවා කිසියම් නිශ්චිත මුදල් ප්‍රමාණයක් දක්වා වෙක්පත් ලිවීමට වාණිජ බැංකු විසින් ලබා ලබාදෙන අනුමැතියයි. ඒ අනුව බැංකු ණය ලබා ගැනීමට ජංගම ගිණුමක් අත්‍යවශ්‍ය නොවන අතර බැංකු අයිරා ලබාගැනීමට ජංගම ගිණුමක් අත්‍යවශ්‍ය වේ

ස්ථාවර බැංකු අයිරා

ඉල්ලීමකින් අනතුරුව ඇප සුරැකුම් මත දිගුකාලයක් සඳහා ජංගම ගිණුමේ ශේෂය ඉක්මවා නිකුත් කරන වෙක්පත් වලට ගෙවීම් කිරීමට ඉඩකඩ සැලසීමයි.

තාවකාලික බැංකු අයිරා

ඇප සුරැකුම් රහිතව ඉතා කෙටි කාලයක් සඳහා ජංගම ගිණුමේ ශේෂය ඉක්මවා නිකුත් කරන වෙක්පත් වලට ගෙවීම් කිරීමට ඉඩකඩ සැලසීමයි. බොහෝවිට ගනුදෙනුකරුවන්ගේ ඉල්ලීම්කින් තොරව වුවද මෙම පහසුකම් සැපයේ. ක්ෂණික අයිරා ලෙස ද හඳුන්වයි

©JMC vLearning

බැංකු අයිරාවකින් ව්‍යාපාරිකයෙකුට ලැබෙන ප්‍රතිලාභ

- කෙටිකාලීන අරමුදල් සම්පාදන මාර්ගයක් වීම
- ක්ෂණිකව ලබාගත හැකිවීම
- අයිරාව පාවිච්චි කළ ප්‍රමාණයට පමණක් පොලී අය කිරීම
- තාවකාලික අයිරා සඳහා ඇප තැබීමක් අවශ්‍ය නොවීම
- කාරක ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතා අනුව අයිරාව ප්‍රයෝජනයට ගත හැකි වීම
- අයදුම් පත්‍ර වලින් ලිපි ලේඛන සැකසීම අවශ්‍ය නොවීම.

©JMC vLearning

බැංකු ණය

කිසියම් පොලී ප්‍රතිශතයක් යටතේ වාරික වශයෙන් අදාළ පොලී සමග ආපසු ගෙවීමට යටත්ව ගිවිසගත් කොන්දේසි යටතේ බැංකුවක් විසින් සපයනු ලබන ණය වේ

විකුණුම් ණය

මුදල් වෙනුවට ණයපත් මගින් භාණ්ඩ හා සේවා ලබා ගැනීමට ලබා දෙන ණය වේ

මුදල් ණය

මූල්‍ය ආයතන විසින් සිය ගනුදෙනුකරුවන්ට සෘජුව මුදල් ණයට සැපයීම මුදල් ණය ලෙස හඳුන්වයි. නියමිත කොන්දේසි යටතේ නියමිත කාලයකට නියමිත මුදල හා අදාළ පොලිය ගෙවිය යුතුය. (ව්‍යාපාරික ණය හා පාරිභෝගික ණය)

©JMC vLearning

වෙක්පත්

ජංගම ගිණුම් හිමියකු විසින් එහි සඳහන් මුදලකට හමු සඳහන් පුද්ගලයාට හෝ, රැගෙන එන්නාට හෝ, ඔහුගේ විධානයට ගෙවිය යුතු යැයි නියම කරමින් සිය අත්සන සහිතව වාණිජ බැංකුවකට කරනු ලබන කොන්දේසි රහිත ලිඛිත නියෝගයකි.

වෙක්පතකට සම්බන්ධ ප්‍රධාන පාර්ශ්ව

අණකරු (Drawer)

වෙක්පත ලියා අත්සන් කරනු ලබන පුද්ගලයාය. මොහු වාණිජ බැංකුවක ජංගම ගිණුම් හිමියකු වේ.

අණලදු (Drawee)

ජංගම ගිණුම් පවත්වා ගන්නා වාණිජ බැංකු ශාඛාවයි. නැතහොත් අණකරුගේ බැංකුකරුයි. අණකරු ලියනු ලබන්නේ අණ ලද බැංකුවට අදාළ වෙක් පත් වේ.

ආදායකයා (Payee)

වෙක්පතෙහි සඳහන් මුදල ලැබිය යුතු පුද්ගලයා වශයෙන් නම් සඳහන් කර ඇති තැනැත්තාය. එනම් වෙක්පතෙහි ගෙවනු තීරයේ නම සඳහන් පුද්ගලයාය.

©JMC vLearning

මීට අමතරව පහත පාර්ශ්ව 3 දැකිය හැකිය

ධාරකයා

අණකරු විසින් ලියා අත්සන් කල චෙක්පතක් ලඟ තබාගෙන සිටින පුද්ගලයායි

පැවරුම්කරු

චෙක්පත වෙතත් අයකුට පවරන්නා

පැවරුම්ලාභියා

පැවරුම් ලබන්නා.

පැවරුම්කරු ආදායකයා විය හැකි අතර පැවරුම්ලාභියා ධාරකයා විය හැකිය

චෙක්පතකට සම්බන්ධ පාර්ශවයන් අතර පවතින නීතිමය බැඳීම

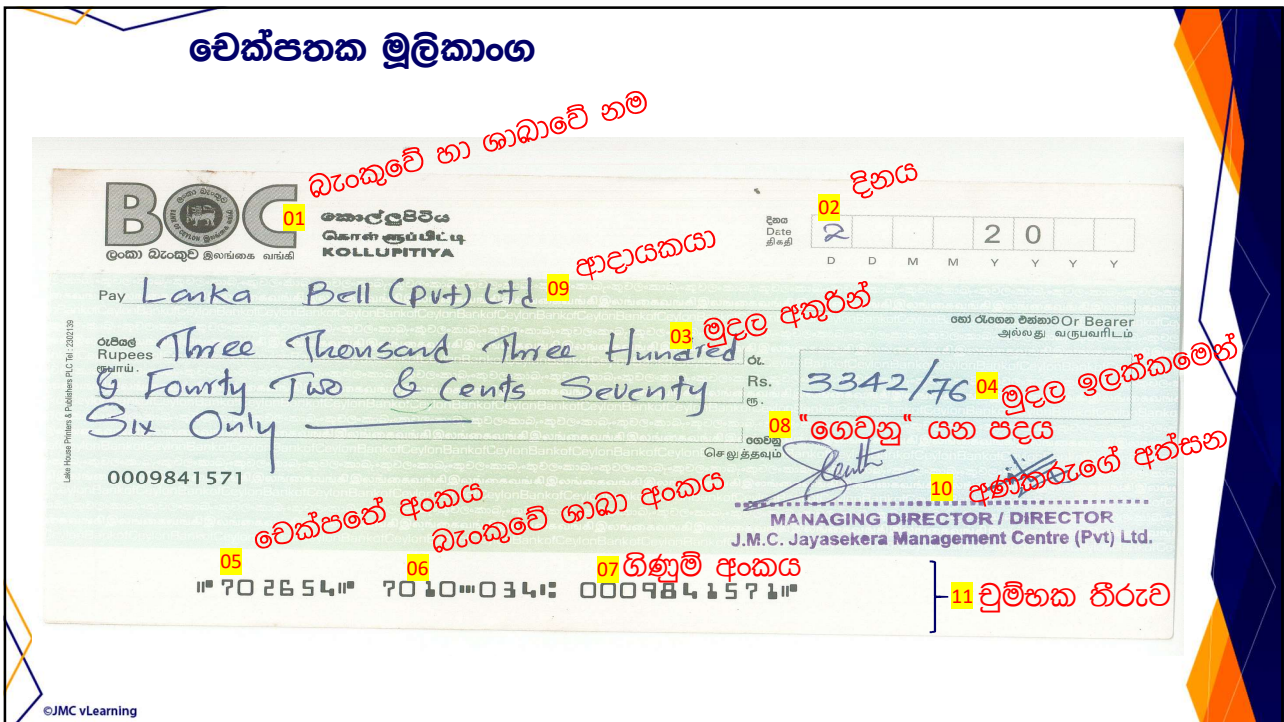
අණකරු හා ආදායකයා

යම් අණ කරුවකු විසින් ආදායකයාගේ නමට චෙක්පතක් ලියා පැවරුවහොත්න් ඉන් ඔප්පු වන්නේ එම අණකරු එම ආදායකයාට චෙක්පතේ සඳහන් මුදල් ප්‍රමාණයට ණය වී ඇති බවයි. එනම් මුදල් ගෙවීමට අණකරු බැඳී ඇති බවයි. ඒ සම්බන්ධයෙන් අධිකරණය වෙත යාමේ අයිතිය එම චෙක්පතේ දිනයේ සිට වසර හයක් යනතුරු ආදායකයාට ඇත.

අණකරු හා අණලද්දා

ජංගම ගිණුම විවෘත කරන විටම අණකරු බැංකුවට ධාරදෙන අයදුම්පතට අනුව එම අණකරු හා අණලද්දා අතර ඇති වන්නේ නියෝජිත සම්බන්ධතාවයකි. එනම් අණකරු ප්‍රධානියා වන අතර බැංකුව නියෝජිතයා වේ. අණකරු චෙක්පතින් දෙනු ලබන අණ සාධාරණ හේතුවකින් තොරව නොසලකා හැරීමට බැංකුවට අයිතියක් නොමැත. සාධාරණ හේතුවකින් තොරව චෙක්පතක් අගරු කොට ආපසු එවනු ලැබුවහොත් ඉන් සිදුවන පාඩුව කොපමණ වුවත් චෙක්පතේ වටිනාකම නොසලකා එම පාඩුව ගෙවීමට බැංකුකරු බැඳී සිටී.

වෙක්පතක මූලිකාංග

ව්‍යාපාරිකයන්ට මුදලින් ගෙවනවාට වඩා වෙක්පත් වලින් ගෙවීම වාසි දායක වීමට හේතු

- වඩා ආරක්ෂාකාරීව ගෙවීම් කළ හැකි වීම
- ගනුදෙනු කිරීම පහසු වීම
- ගෙවීම ප්‍රමාද කිරීමට හෝ අත්හිටු වීමට ඇති හැකියාව
- රැගෙන යාම පහසු වීම
- විශාල ගෙවීමක් වුවද අවම පිරිවැයක් යටතේ ආරක්ෂිතව තැපෑලෙන් යැවිය හැකිවීම
- ගෙවීම් කළ බවට ලිඛිත සාක්ෂියක් පැවතීම
- මතු දාතම වෙක්පත් මගින් කාරක ප්‍රාග්ධන ගැටළු විසඳා ගත හැකි වීම

වෙක්පත් වර්ග

01 ධාරක වෙක්පත්

වෙක්පත දරන්නාට අයිතිය හිමිවන හුදු ධාර දීමකින් අයිතිය පැවරිය හැකි වෙක්පත් වේ. එනම් රැගෙන එන ඕනෑම අයකුට මුදල් ගෙවනු ලබන වෙක් පත්වේ. මේ අනුව ධාරක වෙක්පත් කවුරුන් විසින් හෝ නිසි පරිදි බැංකුවල ඉදිරිපත් කළහොත් ඒ පුද්ගලයාට ගෙවීම් කිරීමට බැංකුව කටයුතු කරනු ලබයි. මෙම වෙක්පත් පැවරීමේ දී පිටසන් කිරීම අවශ්‍ය නොවේ.

ධාරක වෙක් පතක පහත සඳහන් කරුණු අන්තර්ගත විය හැක

- ආදායකයාගේ නම වෙනුවට මුදල් යන වචනය ලියා තිබීම
- ආදායකයාගේ නම ලියා, "හෝ රැගෙන එන්නාට" යන මුද්‍රිත වචනය සඳහන්ව තිබීම
- අවසාන පිටසන නිසි පිටසනකින් යුත් විධාන වෙක්පතක් වීම

බැංකුවේ ආරක්ෂාව උදෙසා ධාරක වෙක්පතකට වුවද මුදල් ලබා ගැනීමේදී ඊට පිටසන් යෙදීමට සිදු වේ.

©JMC vLearning

01 විධාන/ ඇණවුම් වෙක්පත්

ආදායකයාට හෝ ඔහුගේ විධානයට පමණක් මුදල් ගෙවන වෙක්පත් ය.

මේ අනුව වෙක්පතේ නම සඳහන් පුද්ගලයාට හෝ ඔහු විසින් විධානය කරන වෙනත් පුද්ගලයෙකුට හෝ මුදල් ගෙවනු යනුවෙන් බැංකුවට අණකල වෙක්පත් විධාන වෙක්පත් වේ. පවරන්නේ නම් පිටසන් කිරීම් අනිවාර්යය වේ. ඒ අනුව විධාන වෙක්පත් ධාරක වෙක්පතකට වඩා ආරක්ෂාකාරී වේ.

විධාන වෙක් පතක පහත සඳහන් කරුණු අන්තර්ගත විය හැක

- හෝ අණට යන පදය මුද්‍රිතව ඇත
- "හෝ රැගෙන එන්නාට" යන මුද්‍රිත වචන කපා හැර ඇත (කපා හරින ලද වචන වෙනුවට හෝ අණට/ විධානයට යනුවෙන් ලිවීම කළ හැකිය)

©JMC vLearning

ධාරක චෙක්පතක් සහ විධාන චෙක්පතක් අතර වෙනස්කම්

ධාරක චෙක්පත්	විධාන චෙක්පත්
රැගෙන එන ඕනෑම අයෙකුට මුදල් ගෙවන චෙක්පත් වේ.	ආදායකයාට හෝ ඔහුගේ විධානයට පමණක් මුදල් ගෙවන චෙක්පත් වේ.
පැවරීමේ දී පිටසන් කිරීම අවශ්‍ය නොවේ.	පැවරීමේ දී පිටසන් කිරීම අවශ්‍ය වේ.
සාපේක්ෂව ආරක්ෂාව අඩුය.	ධාරක චෙක්පත් වලට වඩා ආරක්ෂාකාරී වේ.

මතු දාතම චෙක්පත්

චෙක්පත ලියා පවරන දිනයට අනාගත දිනයක් චෙක්පතෙහි දිනය ලෙස නම් කිරීමයි. කිසියම් හිඟවිත දිනකට මත්තෙන් ගෙවීම සඳහා චෙක්පත ඉදිරිපත් කිරීම වැළැක්වීම සඳහා අණකරු ගනු ලබන ක්‍රියාමාර්ගයක් ලෙස මෙය හැඳින්විය හැකිය.

©JMC vLearning

ව්‍යාපාරිකයින් මතුදාතම චෙක්පත් ලිවීමට හේතු

- තමා මුදල් එක්තු කර ගන්නා තුරු ගෙවීම් පමා කිරීමට
- ගෙවීම් කොන්දේසියක් පිටු කරන තෙක් ගෙවීම් ලබන්නාට මුදල් ලැබීම පමා කිරීමට
- ණය ගනුදෙනු වලදී ඊට සුරක්ෂිත භාවයක් ඇති කිරීමට.

මතුදාතම චෙක්පතක් ලැබුණු විට ගත හැකි විකල්ප ක්‍රියාමාර්ග

- වෙනත් ගනුදෙනුවක් සඳහා හුවමාරු කිරීම
- වට්ටම් ආයතනයකට ලබා දී වට්ටම් කර ගැනීම
- කල් පිරෙන තුරු ප්‍රභූ තබා තබාගැනීම.

©JMC vLearning

වෙක්පතක් ලිවීමේදී සැලකිලිමත් විය යුතු කරුණු

- චිකම භාෂා මාධ්‍යයක් යොදා ගැනීම
- පහසුවෙන් මැකිය නොහැකි තීන්ත වර්ගයක් භාවිතා කිරීම
- ලිවීමේ දී සිදුවන වැරදි තනි ඉරකින් කපා අයිතිකරුගේ සම්පූර්ණ අත්සන යෙදීම
- අණකරුගේ අත්සන නියම ආකාරයෙන් යොදා ගැනීම
- වෙක් පතට යොදන දිනය හා ආරක්ෂාව පිළිබඳ සැලකීම
- පිළිපතෙහි අදාළ විස්තර සටහන් කර ගැනීම
- හිස් වෙක්පත්වල අත්සන් යෙදීමෙන් වැළකීම
- මුදල් වෙක්පත් ඕනෑම අයකුට මාරු කරගත හැකි නිසා ඒවා ලිවීම හැකිතාක් දුරට අඩු කිරීම හා ඒවා ලියන්නේ නම් රේඛනය කිරීම
- වෙක්පතෙහි ආදායකයාගේ නම නිවැරදිව සඳහන් කිරීම.

©JMC vLearning

වෙක්පතක් පිටසන් කිරීම

වෙක්පතක් පැවරීමේදී වෙක්පතෙහි මුහුණත සඳහන් වන ආකාරයටම දායකයා විසින් සිය නම වෙක්පතෙහි පිටුපස ලිවීම වේ. මෙහිදී සිදුවන්නේ වෙක්පත් එහි අයිතිය පැවරීමයි. වෙක්පතෙහි අයිතිය ලැබිය යුතු ආදායකයා සිය හිමිකම අතහැර වෙනත් අයෙකුට එම හිමිකම පැවරීම මෙමගින් සිදුවේ.

වෙක්පතක් පිටසන් කළ යුතු අවස්ථා

- විධාන වෙක්පතක් අන්අයකුට පවරන විට
- ආදායකයා විසින් වෙක්පත ගිණුමක තැන්පත් කරන විට
- රේඛනය නොකරන ලද වෙක්පත් බැංකු කවුන්ටරයට ඉදිරිපත් කර මුදල් ලබාගන්නා විට.

©JMC vLearning

වෙක්පතක පිටසහක් යෙදූ විට ඇතිවන හීතසානුකූල බලපෑම

- වෙක්පත් පැවරීමට පෙර තමාට හොඳ හිමිකම්ක් ඇති බව පෙන්වීම
- තමා වෙක්පත පිටසන් කරන විට එය හැම අතින්ම අවසාස වලංගු වෙක්පතක් බව තහවුරු කිරීම
- තමාගේ පිටසන පෙර කර තිබූ සියලු පිටසන් අවසාස ඒවා බව තහවුරු කිරීම.

පිටසන් කිරීමේදී අනුගමනය කළ යුතු රීති

- ඉංග්‍රීසියෙන් පිටසන් කරන්නේ නම් පිටසන වැල් බැඳී අකුරෙන් සිදු කිරීම
- පිටසන, වෙක්පතෙහි සඳහන් නම් සමග අකුරින් අකුරට සමාන වන ලෙස යෙදීම. නම වැරදියට ලියා ඇතත් චලෙසම පිටසන් කර පසුව නිවැරදි කළ යුතුය
- පිටසන එකම භාෂාවක අක්ෂර වලින් යෙදීම
- වෙක්පත ලියන ලද භාෂාවෙන් හැර වෙනත් භාෂාවකින් පිටසන් කළ හැකි වීම

©JMC vLearning

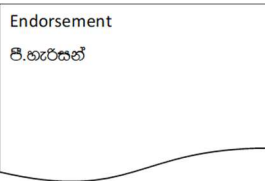
- පිටසන ආදායකයාගේ, පිටසන්කරුගේ අත්අකුරින්ම සිදු කිරීම
- පිටසන, වෙක්පතෙහි සඳහන් නම් සමග අකුරින් අකුරට සමාන වන ලෙස යෙදීම. නම වැරදියට ලියා ඇතත් චලෙසම පිටසන් කර පසුව නිවැරදි කළ යුතුය
- වෙක්පතෙහි ආදායකයාගේ නම මුල් අකුරු රහිතව සඳහන් වන විට වුවත් පිටසනෙහි මුල් අකුරුද ඇතුලත් කිරීම
- ගරු පද (මහතා, මෙනවිය, මහත්මිය, වෛද්‍ය, ආචාර්ය, නීතීඥ) පිටසනට නොයෙදීම චනෙන් පිටසනින් වෙන් කෙරෙන පරිදි යෙදිය හැකිය
- දෙදෙනෙකුට හෝ වැඩි දෙනෙකුට ගෙවිය යුතු වෙක්පත් වල සියලු දෙනාම පිටසන් කිරීම.

©JMC vLearning

පිටසන් වර්ග

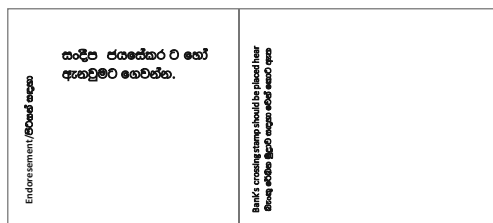
01. හිස් පිටසන්

වෙක්පතෙහි ආදායකයා, වෙක්පත පිටුපස එහි සඳහන් ආකාරයටම තම නම ලිවීම හිස් පිටසන ලෙස හැඳින් වේ. අවසාන පිටසන ලෙස හැඳින්වේ. අවසාන පිටසන හිස් පිටසන නම් එය කවරෙකුට වුවද මුදල් කර ගත හැකිය. .

02. විශේෂ පිටසන්

- නිශ්චිත පුද්ගලයෙකුට හෝ ඔහුගේ විධානයට ගෙවිය යුතු බව සඳහන් කරමින් ආදායකයා විසින් කරනු ලබන පිටසනයයි. විශේෂ පිටසන් සහිත වෙක්පත් තවදුරටත් පැවරිය හැක.

03. සීමාකාරී පිටසහ

- කිසියම් නිශ්චිත පුද්ගලයෙකුට පමණක් ගෙවන ලෙස සඳහන් කරමින් කරනු ලබන පිටසහයි. මෙසේ සීමාකාරී පිටසහක් යෙදූ විට ඉන් ඉදිරියට වෙත්පත පැවරිය නොහැකි වේ. එනම් තවදුරටත් ගනුදෙනු කිරීම වැලැක්වේ. වඩා ආරක්ෂා සහිත වේ.

<p>සංදේශ ප්‍රවේශයට පමණක් ගෙවිය</p>	<p>Bank's account name should be printed here සියලු බැංකු ස්වකීය ලෙස භාවිත කරන්න</p>
--	--

04. කොන්දේසි සහිත පිටසහ

- වෙත්පත පැවරීම කිසියම් කොන්දේසියක් ඉටු කිරීමට යටත්ව කෙරෙන පිටසහයි. කෙසේ වෙතත් කොන්දේසි අදාළ වන්නේ පිටසහකරුට සහ පිටසහ ලද්දාට පමණි.

<p>සාක්ෂි ලබාගත ලැබී අත්සන පමණක් ගෙවිය.</p>	<p>Bank's account name should be printed here සියලු බැංකු ස්වකීය ලෙස භාවිත කරන්න</p>
---	--

වෙක්පත් රේඛනය

වෙක්පතක මුහුණත හරහා සමාන්තර ඉරි දෙකක් යෙදීම හෝ බැංකුවක නමක් සඳහන් කිරීම වේ වෙක්පත් රේඛනය කිරීමේ වැදගත්කම වන්නේ එම රේඛන වෙක්පත් සඳහා බැංකු කවුන්ටරයෙන් මුදල් ගෙවීම සීමා කිරීමයි. එනම් ගිණුමක තැන්පත් නොකර මුදල් කර ගැනීමට නොහැකි තත්ත්වයට පත් වීම වේ.

රේඛනයක වැදගත්කම

- වෙක්පතෙහි සඳහන් වටිනාකම එහි ආදායකයාට ලැබීම සහතික කිරීම
- වෙක්පතට අමතර ආරක්ෂාවක් ලබා දීම
- ගිණුමට බැර කිරීමෙන් තොරව බැංකු කවුන්ටරයෙන් මුදල් ලබාගැනීම වැලැක්වීම.

©JMC vLearning

රේඛන වර්ග

- සාමාන්‍ය රේඛනය
- විශේෂ රේඛනය

වෙක්පතක මුහුණත හරහා සමාන්තරව ඉරි දෙකක් ඇදීම සාමාන්‍ය රේඛනය වන අතර සමාන්තර ඉරි දෙකක් සහිතව හෝ රහිතව වාණිජ බැංකුවක නමක් වෙක්පතෙහි මුහුණත ලිවීම විශේෂ රේඛනය වේ.

වෙක්පත් රේඛනයේ දී භාවිතා කරන යෙදුම්

ගනුදෙනු කල නොහැක

ගනුදෙනු කල හැකි ලියවිල්ලක ඇති පැවරුම් ලාභියාට පූර්ණ හා පැහැදිලි හිමිකමක් තිබීම යන ලක්ෂණ අදාළ නොවන බව මෙම රේඛනයෙන් අදහස් කරයි. එනම් පැවරුම් ලබන්නාට ලැබෙනුයේ පැවරුම්කරුගේ යම් දෝෂයක් පවතින්නේ නම් එම දෝෂය ද සමගය. එමනිසා වෙක්පත පැවරුම්ලාභියා පවරනු ලබන පුද්ගලයා පිළිබඳ මනා පරීක්ෂාවකින් පසුව පමණක් වෙක්පත් භාරගත් යුතු බව මෙමගින් අදහස් කරයි. මෙවැනි රේඛන වෙක්පතක් වුවද ඕනෑම වාර ගණනක් පැවරිය හැකි අතර මෙවැනි වෙක්පත් ගනුදෙනු කළ නොහැකිය යන්න වරදවා වටහා නොගත යුතුය.

©JMC vLearning

රු.1000 ක් දක්වා පමණි

- වෙක්පතේ මුදලින් හා අකුරු වලින් දක්වා ඇති මුදල් ප්‍රමාණය වට්ටාකාරී ලෙස වෙනස් කිරීමෙන් ආරක්ෂා කිරීම සහ හිස් වෙක්පත් ලබා දෙන විට මුදල් ලබාගත හැකි උපරිම සීමාව දැක්වීමට මෙම රේඛනය යෙදේ.

ආදායකයාගේ ගිණුමට පමණයි

- රේඛනයට මේ වචන එක් කිරීමේ පරමාර්ථය වන්නේ ආදායකයාගේ ගිණුමට හැර වෙනත් ගිණුමකට වෙක්පත සඳහා අය ලබා නොගන්නා ලෙස බැංකුවට දැනුම් දීමයි. මෙමගින් වෙක්පත පැවරීම සීමාකරනු ලබන අතර ආදායකයාගේ ගිණුමෙහි පමණක් තැන්පත් කල හැකි වෙයි.

©JMC vLearning

ආදායකයාගේ ගිණුමට පමණක් තැන්පත් කලහැකි වෙක්පතක ලක්ෂණ

- ආදායකයාගේ නම තිබිය යුතුය
- හෝ රැගෙන එන්නාට යන වචනය තනි ඉරකින් කපා තිබීම
- හෝ විධානයට යන වචනය ලියා නොතිබීම
- වෙක්පතට මතුපිට රේඛනය කර ආදායකයාගේ ගිණුමට පමණයි යන වචන ලියා තිබීම.

වෙක්පතකට රේඛනයක් සිදුකල හැකි පාර්ශව

- අණකරුට
- ධාරකයාට
 - සාමාන්‍ය රේඛනයක් හෝ විශේෂ රේඛනයක් සිදු කිරීම
 - සාමාන්‍ය රේඛනයකට බැංකුවක නමක් එකතු කිරීමෙන් විශේෂ රේඛනයක් සිදු කිරීම
 - සාමාන්‍ය හෝ විශේෂ රේඛනයට ගනුදෙනු කළ නොහැක යන වගන්තිය යෙදීම
- අය ලබා ගන්නා බැංකුවට හෝ අණලදුට
- රේඛනයේ නම සඳහන් බැංකුවට.

©JMC vLearning

වෙක්පත් රේඛනයක් අවලංගු කළ හැකි පාර්ශව

රේඛනයක් අවලංගු කිරීමට බලය ඇත්තේ අණකරුට පමණි. මෙහිදී රේඛනය අවලංගු කරන ලදී. කරුණාකර මුදල් ගෙවන්න යනුවෙන් ලියා ආදර්ශ අත්සන යෙදීමෙන් අවලංගු කල හැකිය.

විවෘත වෙක්පත් හා සංවෘත වෙක්පත්

විවෘත වෙක්පත් යනු රේඛනය නොකරන ලද වෙක්පත් වේ. සංවෘත වෙක්පත් යනු රේඛනය කරන ලද වෙක්පත් වේ.

විවෘත වෙක්පත් වලට වඩා සංවෘත වෙක්පත් භාවිතා කිරීමේ වැදගත්කම

- වෙක්පතේ වටිනාකම විය ලැබිය යුතු තැනැත්තාටම ලැබීම සහතික වීම සිදුවීම
- වංචාවක් හෝ වෙනත් හේතුවක් මත ගෙවීම් නකර කිරීමට අවශ්‍ය නම් වියට ඉඩක් ලැබීම
- ගනුදෙනු කල නොහැකිය යන රේඛනයෙන් අණකරුට ලැබෙන විශේෂ රැකවරණය.

©JMC vLearning

වෙක්පතකට රේඛනය ව්‍යාපාරිකයන් අතර ජනප්‍රිය වීමට හේතු

- වංචනික ක්‍රියාවලට අවකාශය අවම වීම
- කිසියම් වංචාවක් සිදුකලේ නම් ඊට විරුද්ධව නීත්‍යානුකූලව කටයුතු කිරීමට හැකි වීම
- තැපෑලෙන් යවන වෙක්පත් සඳහා අමතර ආරක්ෂාවක් ලැබීම
- ගෙවීම් ප්‍රමාද කිරීමට හැකි වීම
- වඩා ආරක්ෂාකාරී වීම.

වෙක්පත් අගරු වීම

වෙක්පතකට මුදල් ගෙවීමට බැංකුවට ඉදිරිපත් කල විට බැංකුව ඊට මුදල් ගෙවීම ප්‍රත්ක්ෂේප කිරීම (ගරු නොකිරීම) මින් අදහස් වේ.

වෙක්පත් අගරු වන අවස්ථා

ගිණුමේ මුදල් නොමැති වීම

- වෙක්පතකට ගෙවීම සඳහා ප්‍රමාණවත් මුදල් නොමැති වීම නිසා "අණකරු විමසනු" යනුවෙන් සඳහන් කොට වෙක්පත් අගරු කරයි.

©JMC vLearning

අණකරු විසින් ගෙවීම් නවතා ඇති විට

- කිසියම් හේතුවක් මත අණකරු විසින් ගෙවීම් නතර කරන ලෙස බැංකුවට නියෝගකර ඇති විට "අණකරු ගෙවීම් නතර කර ඇත" යනුවෙන් සඳහන් කොට වෙක්පත අගරු කරයි

වෙක්පත නිසියාකාරව ලියා නොමැති විට

- වෙක්පතේ ආදර්ශ අත්සන නොගැලපීම, අකුරුන් හා ඉලක්කම්න් ඇති වටිනාකම් නොගැලපීම ආදී කරුණු නිසා අගරු කරන විට මෙසේ අගරු කරයි

ගිණුම වසා ඇති විට

- අණකරු විසින් ගිණුම වසා ඇති විට "ගිණුම වසා ඇත" යනුවෙන් සඳහන් කොට වෙක්පත අගරු කරයි

වෙක්පත බොඳවී හෝ අපහැදිලි වී ඇති විට

- විකල වෙක්පතක් යනුවෙන් සඳහන් කොට වෙක්පත අගරු කරයි

©JMC vLearning

යල් පිණු වෙක්පතක්

- කිසියම් නිශ්චිත කාලසීමාවක් දක්වා ඇති වෙක්පතක අදාල කාල සීමාව ඇතුළත බැංකුවට ඉදිරිපත්කරනු නොලැබූ විට යල්පිණු වෙක්පතක් බවට පත් වේ. එවැනි වෙක්පතක් බැංකුවට ඉදිරිපත් කල විට යල්පිණු වෙක්පතක් යනුවෙන් සඳහන් කොට වෙක්පත අගරු කරයි

සාමාන්‍ය වෙක්පතක උපරිම ගෙවීම් කාලය මාස 06 කි

මතුදාතම වෙක්පතක්

- වෙක්පතෙහි සඳහන් දිනයට පෙර ගෙවීමට ඉදිරිපත් කල විට මතු දාතම වෙක් පතක් යනුවෙන් සඳහන් කොට වෙක්පත අගරු කරයි.

©JMC vLearning

අගරු වූ චෙක්පතක් සම්බන්ධයෙන් ධාරකයකුට ගත හැකි විකල්ප ක්‍රියාමාර්ග

- අණකරුට ලිඛිතව දැනුම් දී චෙක්පතෙහි අය ලබා ගැනීමට කටයුතු කිරීම
- අදාල ලිඛිත දැනුම් දීමට පිළිතුරක් නොමැති නම් නඩු නොදැමීමට හේතු දක්වන ලෙස දන්වා හිතීඥයකු ලවා වින්තරවාසියක් යැවීම
- වින්තරවාසියට ද පිළිතුරක් නොමැති නම් නඩු පැවරීම.

ඔබට ලැබුණු චෙක්පතක් අස්ථාන ගත වූ විට ගත යුතු ක්‍රියාමාර්ග

- හැකි ඉක්මනින් බැංකුවට දැනුම් දීම මෙම දැනුම්දීම ලිඛිතව තහවුරු කිරීම අත්‍යවශ්‍ය වේ
- අණකරු මගින් චෙක්පතට ගෙවීම් නතර කරන ලෙස ලිඛිතව බැංකුවට දැනුම් දීම.

බැංකුවක් විසින් චෙක්පත් මිලට ගැනීම

කිසියම් ගිණුම් හිමියෙකුට ලැබුණු මතුදාතම චෙක්පතක් බැංකුවේ තැන්පත් කොට උපලබ්ධි වන තුරු නොසිට කළමනාකරුගේ අනුමැතිය ඇතිව එම අවස්ථාවේදීම මුදල් කර ගැනීමක් සිදු කරයි නම් එය චෙක්පත් මිලදී ගැනීම ලෙස හඳුන්වයි. බොහෝ විට රජයේ ආයතන වල චෙක්පත් හා පිලිගත් පෞද්ගලික ආයතන වල චෙක්පත් මෙසේ මිලදී ගැනීම සිදු කරයි.

චෙක්පත් සහතික කිරීම

විශාල වටිනාකමක් සහිත ගනුදෙනුවක් චෙක්පතක් මගින් ගෙවීමේ දී එම චෙක්පත ලබා දෙන පුද්ගලයා (අණකරු) චෙක්පත නිකුත් කරන බැංකු ගිණුම අයත් බැංකුවේ කළමනාකරු ලවා මුදල් ඇති බවට සහතික කරවා ගැනීම මින් අදහස් වේ.

ජායාගත පිළිබිඹු චෙක්පත්

චෙක්පත් නිෂ්කාශනය සඳහා භෞතික චෙක්පත් යැවීම වෙනුවට පරිගණක තාක්ෂණය මගින් එහි ඉදිරිපස හා පිටුපස ජායාරූප ගත කර පිළිබිඹුව යැවිය හැකි පරිදි සකස් කල නව චෙක්පත් විශේෂය මින් අදහස් වේ. පරිගණක ආශ්‍රිතව දත්ත යැවීමේ හා ගබඩා කිරීමේ ඉඩකඩ අවම වන පරිදි චෙක්පත් සකස් කිරීම මෙහි විශේෂ ලක්ෂණයයි.

ජායාගත පිලිබිඹු ක්‍රමයට පිලියෙල කල නව වෙක්පතක ලක්ෂණ

- වෙක්පත මතුපිට පසුතලය අඩු වර්ණ(ලා පාටින්) මුද්‍රණය කර තිබීම
- වෙක්පත මතුපිට පහත ස්ථාන වල කිසිදු සිත්තමත් ඇතුලත් නොවීම
 - දිනය
 - ආදායකයාගේ නම
 - ඉලක්කමෙන් සඳහන් වටිනාකම
 - වචන වලින් සඳහන් වටිනාකම
 - අණකරුගේ අත්සන
- MICR තීරුව
- දිනය DD MM YYYY ලෙස දැක්වීම
- වෙක්පතේ වටිනාකම ඉලක්කමෙන් සටහන් කරන කොටුවේ රේඛාවන් අඩු වර්ණයකින් මුද්‍රණය කර තිබීම
- ඉලක්කමින් වටිනාකම සඳහන් කරන කොටුවේ (රු.) සලකුණ කොටුව ඉදිරියෙන් දැක්වීම.

©JMC vLearning

ජායාගත පිලිබිඹු වෙක්පත් නිෂ්කාගන ක්‍රමය

ශ්‍රී ලංකාව තුල මෙම ක්‍රමය ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා ගන්නා ලද පියවරයන්

- සීමාසහිත ලංකා ක්ලියරිංස් (පුද්ගලික) සමාගම, මහ බැංකුව හා වාණිජ බැංකු වල නිලධාරීන්ගෙන් සමන්විත කමිටුවක් විසින් ශ්‍රී ලංකාවේ මෙවැනි ක්‍රමයක් ක්‍රියාත්මක කිරීමට ගත යුතු පියවර කිහිපයක් හඳුනාගෙන ඇත.
- ජායාගත පිලිබිඹු වෙක්පත් ක්‍රමයට පහසුව සලසන නව වෙක්පතක් හඳුන්වා දීම
- දැනට ශ්‍රී ලංකාවේ පවතින නීතිරීති වලට අවශ්‍ය වෙනස්කම් සිදු කිරීම
- වෙක්පත් වල ජායාගත පිලිබිඹු නිෂ්කාගනය කල හැකි පරිදි අවශ්‍ය පරිගණක උපකරණ ප්‍රධාන නිරීක්ෂණාගාරයේ සවි කිරීම
- ප්‍රාදේශීය වශයෙන් සේවා සපයන මධ්‍යස්ථාන 10 ක් සහ කොළඹ එක් සේවා සපයන මධ්‍යස්ථානයක් පිහිටුවීම.

©JMC vLearning

ජායාගත පිලිබිඹු සහිත චෙක්පත් ක්‍රමයක් මගින් වාණිජ බැංකු වලට අත්වන ප්‍රතිලාභ

- මෙහෙයුම් කාර්යක්ෂමතාව ඉහළ යාම හා වර්තමාන නිශ්කාෂන ක්‍රමයට අදාළ ක්‍රියා පටිපාටිය චිතරම් වෙනසකට භාජනය නොකිරීම
- ජායාගත පිලිබිඹු චෙක්පත් නිෂ්කාශන ක්‍රමය නිසා බැංකු විසින් ප්‍රවාහන පහසුකම් වලට ගෙවන ගාස්තු අඩු වීම
- චෙක්පත් වලින් ලබාගන්නා ලද ජායාගත පිලිබිඹු බැංකුවල නොයෙකුත් පසු කාර්යාල කටයුතු සඳහා භාවිතා කල හැකි වීම. චෙක්පත් වල දිනය, ගනුදෙනුකරුවන්ගේ අත්සන, චෙක්පත් ගෙවීමට මුදල් ප්‍රමාණවත් ද යන්න ස්වයංක්‍රීයව පරීක්ෂා කිරීමට හැකිවනු ඇත
- බැංකුව විසින් රැස් කරන ලද හා ගෙවන ලද චෙක්පත් වල තොරතුරු ඉතා කුඩා ඉඩ ප්‍රමාණයක තැන්පත් කල හැකි වීම.

©JMC vLearning

අගරු වූ චෙක්පත් නිවේදනය

ජායාගත පිලිබිඹු චෙක්පත් නිෂ්කාශන ක්‍රමය යටතේ චෙක්පතක් අගරු අවස්ථාවේදී චෙක්පත වෙනුවට චෙක්පත තැන්පත් කළ ගනුදෙනුකරුට ලබාදෙන දැනුම්දීමේ ලියවිල්ල මින් අදහස් කෙරේ. මෙම නිවේදනය අගරු චෙක්පත පිලිබඳ සියලු විස්තර අඩංගු ලියවිල්ලක් වන අතර එය අගරු චෙක්පත වෙනුවට යොදාගත හැකි ආදේශකයක් වේ. එම නිසා නැවත නිෂ්කාශනය ඉදිරිපත් කිරීම සඳහා චෙක් පත වෙනුවට මෙය භාවිතා කළ යුතුය.

විද්‍යත් මුදල්

තොරතුරු හා සිප්ටල් තාක්ෂණයේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස බිහි වී ඇති දේශීය මෙන්ම ජාත්‍යන්තර ගනුදෙනු වලදී ගෙවීම් කිරීමට යොදා ගනු ලබන මුදල් වේ. එනම් මුදල් හා චෙක්පත් වෙනුවට ආදේශ කළ හැකි ලොව පුරා පිලිගත් පොදු ප්‍රමිතියකට අනුව සකස් කරන ලද සැහැල්ලු ප්ලාස්ටික් කාඩ් විශේෂ සහ විවිධ අන්තර්ජාල පදනම් මුදල් වර්ග වේ.

©JMC vLearning

විද්‍යුත් මුදල් වර්ග

ණායපත (Credit Card)

- පූර්ව අනුමත නිශ්චිත මුදල් ප්‍රමාණයක් යටතේ ගෙවීම් කිරීම සඳහා භාවිතා කරන්නාගේ නමින් නිකුත් කරන ප්ලාස්ටික් කාඩ් විශේෂයකි

හරපත (Debit Card)

- බැංකු ගිණුම් නිමියෙකුට තම ගිණුමේ ඇති මුදල් වෙළඳසැල්හි ගෙවීම් කිරීම සඳහාත්, ටෙලර් යන්ත්‍ර භාවිතයෙන් මුදල් ආපසු ලබා ගැනීම සඳහාත් බැංකුව විසින් නිකුත් කරනු ලබන ප්ලාස්ටික් කාඩ් විශේෂයකි.

පෙරගෙවුම් කාඩ් (Prepaid Card)

- සේවාව භුක්ති විඳීමට කලින් මුදල් ගෙවා ලබාගත හැකි කාඩ් විශේෂයි (දුරකථන කාඩ්පත් ප්‍රවාහන කාඩ්පත්)

ස්මාර්ට් කාඩ් (Smart Card)

- වටිනාකමක් හැරහොත් මුදල් ප්‍රමාණය කාඩ් පතෙහි ක්ෂුද්‍ර පරිපථයෙහි ගබඩා කර ඇති විද්‍යුත් මුදල් විශේෂයි

©JMC vLearning

ෂොපින් කාඩ් (Shopping Card)

- ප්‍රධාන වශයෙන් සුපිරි වෙළඳසැල් වෙතින් භාණ්ඩ හා සේවා මිලදී ගැනීම සඳහා බැංකු විසින් මෂතකඳී හඳුන්වා දී ඇති හරපත් විශේෂයකි (commercial bank shopping Card)

මොබයිල් ගෙවීම් (M - Payments)

- ජංගම දුරකථන භාවිතා කරමින් විද්‍යුත් ලෙස මුදල් මාරු කිරීමේ හා ගෙවීමේ ක්‍රමයයි (Dialog eZ Cash, Mobitel mCash)

ජාල මුදල් (Network Money/Cyber Money)

- අන්තර්ජාලය මගින් සිදුකරන කරන ගනුදෙනු වලදී ගෙවීම් සඳහා යොදා ගනු ලබන මෘදුකාංග විශේෂය ජාල මුදල් වේ (Next Card)

විද්‍යුත් මුදල් පසුම්බිය/සංඛ්‍යාංක මුදල් පසුම්බිය (e purse)

- ගෙවීම් විස්තර විද්‍යුත් ලෙස පසුම්බියක ආරක්ෂාකාරීව ගබඩා කර තබාගෙන ගෙවීමට අණ කළ විට ස්වයංක්‍රීයව වෙබ් පිටු වලට මාරුවීමේ ගෙවීම් ක්‍රමයයි

©JMC vLearning

පේ පාස් කාඩ් (Pay Pass Card)

- කාඩ් හිමියාට පහසුවෙන් ගෙවීම් කළ හැකි වන පරිදි නිර්මාණය කර ඇති ප්ලාස්ටික් විශේෂයයි. ගෙවීම් සඳහා යොදා ගන්නා විට කාඩ් පත කියවන යන්ත්‍රයට එහි මුහුණත පෙන්වූම කිරීම පමණක් ප්‍රමාණවත් වේ අත්සන් කිරීම් හෝ රහස් අංකය යෙදීම අවශ්‍ය නොවේ

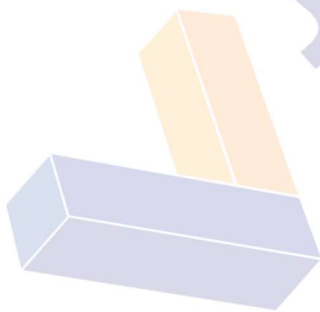
සංඛ්‍යාංක මුදල් (Digi Cash)

- විද්‍යුත් කාසි භාවිතා කර ගෙවීමේ ක්‍රමයයි. විශේෂ මෘදුකාංග යටතේ මෙම සේවාව සපයන ආයතනයක සභාය ඇතිව විද්‍යුත් ආකාරයට ගෙවීම් කටයුතු සිදු කෙරේ.

විද්‍යුත් චෙක්පත්/සංඛ්‍යාංක චෙක්පත්

- විද්‍යුත් පදනම යටතේ භාවිතා කෙරෙන චෙක්පත්වේ. විද්‍යුත් ආකාරයට ලියන චෙක්පත් විද්‍යුත් ආකාරයෙන් අත්සන් කොට ආදායකයා වෙත යැවේ.

©JMC vLearning

JMC vLearning
"your virtual learning"